



TARIM ve KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK), 4 Mayıs 2007 tarih ve 5648 sayılı Kanunla kurulmuştur. Amacı; ulusal kalkınma plan, program ve stratejilerinde öngörülen ilke ve hedefler çerçevesinde, Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynakları da kapsayacak şekilde, **kırsal kalkınma programlarının uygulanmasına yönelik faaliyetleri gerçekleştirmek**tir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ilgili kuruluşu olan TKDK, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli bir kamu kurumudur.

Avrupa Birliği'nin aday ve potansiyel aday ülkelere destek olmak amacıyla oluşturduğu **Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı'nın, Kırsal Kalkınma Bileşeni** kapsamında hazırlanan IPARD Programı'nın uygulanmasından sorumlu olan TKDK, Avrupa Birliği Komisyonu'nun gerçekleştirdiği akreditasyon ve yetki devri sürecini 30 Ağustos 2011 tarihi itibarıyla başarı ile tamamlamış ve IPARD desteklerini kullanırmaya başlamıştır.

Faydalanıcılara uygun harcamalar karşılığında sağlanan ve %50 ile %65 arasında değişen mali desteğin kaynağı, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Eş-finansmanıyla oluşturulan IPARD Programı Fonudur. "Kamu Katkısı" olarak adlandırılan bu destek, program çerçevesinde gerçekleşmiş yatırımlar için geri ödemesiz olarak kullanılmaktadır.

DESTEKLENEN SEKTÖRLER, YATIRIM LİMİTLERİ ve DESTEK ORANLARI

TEDBİR NO	TEDBİR ADI	ALT TEDBİR ADI ve BÜTÇE KALEMLERİ	YATIRIM LİMİTLERİ €	DESTEK ORANLARI
101	TARIMSAL İŞLETMELERİN TOPLULUK STANDARTLARINA YÜKSELTİLMESİ ve YENİDEN YAPILANDIRILMASINA YÖNELİK YATIRIMLAR	101-1 Süt Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım	15.000 – 1.000.000	% 50-65
		101-2 Et Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım		
		o Bütçe Kalemi – 1 (Kırmızı Et)	20.000 – 1.000.000	
		o Bütçe Kalemi – 2 (Kanatlı Eti)	15.000 – 500.000	
103	TARIM VE BALIKÇILIK ÜRÜNLERİNİN İŞLENMESİ ve PAZARLANMASININ GELİŞTİRİLMESİ ve TOPLULUK STANDARTLARINA YÜKSELTİLMESİNE YÖNELİK YATIRIMLAR	103 – 1 Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması		%50
		o Bütçe Kalemi - 1 (Süt İşleme Tesisleri)	50.000 – 3.000.000	
		o Bütçe Kalemi - 2 (Süt Toplayan Üretici Örgütleri)	25.000 – 1.000.000	
		103 – 2 Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması		
		o Bütçe Kalemi – 1 (Kırmızı Et İşleme ve Pazarlama)	30.000 – 3.000.000	
		o Bütçe Kalemi –2 (Kanatlı Eti İşleme ve Pazarlama)	30.000 – 3.000.000	
103 – 3 Meyve ve Sebzelerin İşlenmesi ve Pazarlanması	50.000 – 1.250.000			
103 – 4 Su Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	50.000 – 1.500.000			
302	KIRSAL EKONOMİK FAALİYETLERİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ ve GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK YATIRIMLAR	302 – 1 Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi	5.000 – 250.000	%50
		o Arıcılık - Süs bitkileri - Tıbbi ve Aromatik Bitkiler		
		302 – 2 Yerel Ürünlerin ve Mikro İşletmelerin Geliştirilmesi	10.000 – 250.000	
		302 – 3 Kırsal Turizm	15.000 – 400.000	
302 – 4 Kültür Balıkçılığının Geliştirilmesi	15.000 – 200.000			

%50 ile %65 ARASINDA DEĞİŞEN HİBE DESTEĞİ

- ❖ Süt ve et üreten tarımsal işletmelere yönelik yatırımlara (101 Tedbiri) verilen hibe desteği miktarı, uygun harcamalar toplamının %50'si ile %65'i arasındadır. Başvuru sunulduğu tarihte 40 yaşın altında olan başvuru sahipleri tarafından yapılan yatırımlar için destek oranı %55'e, dağlık alanda yapılan yatırımlar için %60'a çıkmaktadır. Başvuru sunulduğu tarihte 40 yaşın altında olan başvuru sahiplerince, dağlık alanlarda yapılan yatırımlar için destek oranı ise %65 olmaktadır.
- ❖ Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanmasının Geliştirilmesi ve Topluluk Standartlarına Yükseltilmesine Yönelik Yatırımlar (103 Tedbiri) ile Kırsal Ekonomik Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi Tedbiri (302 Tedbiri) kapsamındaki yatırımlarda destek oranı, uygun harcamalar toplamının %50'sidir.

ÖNEMLİ NOT!

302- Kırsal Ekonomik Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi tedbiri kapsamındaki yatırımların **KIRSAL ALANDA** gerçekleştirilmesi gerekmektedir. **KIRSAL ALAN:** Nüfusu 20.000'den az olan yerleşim yerlerini,

DAĞLIK ALAN: 1000 metre rakımdan yüksek ya da rakımı 500-1000 metre arasında olup eğimi %17'den fazla olan alanları ifade etmektedir.

UYGUN HARCAMA ALANLARI	UYGUN OLMAYAN HARCAMALAR
<ul style="list-style-type: none">❖ Yapım İşleri Taşınmaz malların yapımı ve iyileştirilmesi (devralma hariç)❖ Makine-Ekipman Alımı Bilgisayar yazılımı da dâhil olmak üzere malzeme ve yeni makinelerin alımı❖ Hizmet Alımı Mimarlık, mühendislik ve diğer danışmanlık ücretleri ile fizibilite çalışmaları, lisans ve patent haklarının devralınmasına yönelik genel masraflar ve iş planı masrafları❖ Görünürlük Harcamaları Tabela veya Pano alımı	<ul style="list-style-type: none">❖ Arazi ve mevcut binaların satın alınması,❖ İkinci el makine ve ekipman alımı,❖ Canlı hayvan alımı,❖ Zirai ürün haklarının, yıllık bitkilerin ve onların ekimlerinin satın alınması,❖ KDV ve ÖTV dâhil olmak üzere vergi ve harçlar,❖ Gümrük resmi ve ithalat vergileri,❖ İşletme giderleri-Bakım ve amortisman giderleri,❖ Her türlü kira gideri,❖ Kiralayanın marjı, faizin yeniden finansman maliyetleri, işletme giderleri, Sigorta masrafları gibi kira-satın alma ile bağlantılı maliyetler,❖ Banka ücretleri, teminat masrafları ve benzeri ücretler,❖ Döviz-TL ile ilgili dönüşüm masrafları, ücretleri ve kambiyo kayıpları,❖ Para cezaları, mali cezalar ve dava masrafları,❖ Faydalanıcı tarafından yapılan aynı katkılar.

KİMLER BAŞVURABİLİR?	BAŞVURAMAYACAK OLANLAR KİMLERDİR?
<ul style="list-style-type: none">• Kamu tüzel kişilikleri hariç olmak üzere, ulusal kanunlarca tanınmış gerçek ve tüzel kişiler IPARD kapsamında başvuruda bulunabilirler. (Kamu hissesi %25'den fazla olan tüzel kişilikler uygun değildir)	<ul style="list-style-type: none">• İflas etmiş olanlar veya tasfiye halinde bulunan ve bu durumları nedeniyle işleri mahkeme tarafından atanmış kayyum veya vasi tarafından yürütülenler• Kesinleşmiş yargı kararı ile mesleki faaliyete ilişkin bir suçtan mahkûm olanlar• Türkiye Cumhuriyeti'nin yasal hükümleri uyarınca, sosyal sigorta primi veya vergi ödemesi ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyenler• Hırsızlık, yağma, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflas, sahtecilik, ihaleye fesat karıştırma, zimmet, irtikâp veya rüşvet suçlarından kesin hüküm giymiş olanlar• AB bütçesinden finanse edilen desteğe ilişkin yükümlülükleri uymayarak, TKDK ile yaptıkları sözleşmeyi ciddi bir şekilde ihlal ettiği tespit edilenler• Proje uygulanma aşamasında veya sonrasında TKDK tarafından kara listeye alınanlar• 3713 sayılı Terörle Mücadele kapsamına giren suçlardan ve organize suçlardan dolayı hükümlü bulunanlar• Başvuru çağrısına katılım koşulu olarak TKDK tarafından talep edilen bilgilerin temin edilmesi sırasında yanlış beyanda bulunanlar veya bu bilgileri temin edemeyenler
SAĞLANMASI GEREKEN GENEL KOŞULLAR	
<ul style="list-style-type: none">• 65 yaş sınırı: Başvuru sahibi (tüzel kişilik ise tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili kişi) başvuru sunulduğunda 65 yaşın üzerinde olmamalıdır. (66 yaşından gün almamış olmak)• Eğitim veya Mesleki yeterlilik: Başvuru sahibi, gerçek kişi ise kendisi, tüzel kişilik ise bir daimi çalışanı;<ul style="list-style-type: none">○ Proje başvurusu yapılan alanda eğitim veren meslek ve teknik lise veya ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora diplomasına sahip olmalı veya○ Yatırımla ilgili bir uzmanlık alanında en az 3 yıl çalıştığına dair SGK'da hizmet kaydı bulunmalıdır.• Ulusal Vergi Sistemine kayıtlı olmalıdır.• Vergi ve SGK prim borcu bulunmamalıdır. <p>(Her bir tedbir ve alt-tedbir bazında sağlanması gereken özel koşullar için www.tkd.gov.tr sayfasına bakınız.)</p>	

DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR			
IPARD Programı uygulama süresince birden fazla proje teklifi sunabilir; ancak desteklenecek proje sayısı dördü geçemez.	Başvuru sahibi, aynı başvuru çağrı döneminde birden fazla proje başvurusu yapamaz.	Başvuru sahibi, ancak bir yatırımı sona erdiğinde (nihai ödmeden sonra) IPARD desteğine yeniden başvurabilir.	Eğer 4 projede aynı tedbir-alt tedbir kapsamında hazırlanacaksa, bu dört projenin uygun harcamaları toplamı o tedbir için belirlenmiş olan üst sınırı geçemez.

PROGRAMIN UYGULANDIĞI İLLER

IPARD Programı iki ayrı uygulama dönemine ayrılmış ve toplamda 42 ile destek verecek şekilde yapılandırılmıştır.

Birinci uygulama dönemi illeri;

Afyonkarahisar, Amasya, Balıkesir, Çorum, Diyarbakır, Erzurum, Hatay, Isparta, Kahramanmaraş, Kars, Konya, Malatya, Ordu, Samsun, Şanlıurfa, Sivas, Tokat, Trabzon, Van ve Yozgat'tır.



İkinci uygulama dönemi illeri;

Ağrı, Aksaray, **ANKARA**, Ardahan, Aydın, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Denizli, Elazığ, Erzincan, Giresun, Karaman, Kastamonu, Kütahya, Manisa, Mardin, Mersin, Muş, Nevşehir ve Uşak'tır.

İŞLETMELERİN SAĞLAMASI GEREKEN KAPASİTE KRİTERLERİ*

ALT TEDBİR/BÜTÇE KALEMLERİ	İŞLETMELERİN SAĞLAMASI GEREKEN KAPASİTE KRİTERLERİ
101-1 SÜT ÜRETEEN TARIMSAL İŞLETMELERE YATIRIM	<ul style="list-style-type: none"> En az 10, en fazla 120 baş süt ineği kapasitesine veya En az 50, en fazla 500 baş koyun veya keçi kapasitesine sahip olmalıdır. 7-9 baş süt ineği kapasitesine sahip olanlar, yatırımın sonunda en az 10 baş süt ineği kapasitesine ulaşacağına ilişkin taahhütname sunulmalıdır. Yeni işletmeler için alt ve üst limitler yatırım sonunda karşılanmalıdır.
101-2 ET ÜRETEEN TARIMSAL İŞLETMELERE YATIRIM Bütçe Kalemi-1 (KIRMIZI ET)	<ul style="list-style-type: none"> En az 30, en fazla 250 baş sığır kapasitesine veya En az 100, en fazla 300 baş koyun veya keçi kapasitesine sahip olmalıdır. Yeni işletmeler için alt ve üst limitler yatırım sonunda karşılanmalıdır.
101-2 ET ÜRETEEN TARIMSAL İŞLETMELERE YATIRIM Bütçe Kalemi-2 (KANATLI ETİ)	<ul style="list-style-type: none"> Dönemlik en az 5 bin, en fazla 50 bin et tavuğu veya en az 1000, en fazla 8000 hindi kapasitesinde olmalıdır. Yeni işletmeler için alt ve üst limitler yatırım sonunda karşılanmalıdır.
103-1 SÜT VE ÜT ÜRÜNLERİNİN İŞLENMESİ VE PAZARLANMASI Bütçe Kalemi – 1 (SÜT İŞLEME TESİSLERİ)	<ul style="list-style-type: none"> Günlük en az 10, en fazla 70 ton kurulu süt işleme kapasitesine sahip olmalıdır. Günlük 10 tondan az kurulu işleme kapasitesine sahip ise yatırımın sonunda günlük en az 10 ton kurulu işleme kapasitesine sahip olacağı taahhüt edilmelidir.
103-1 SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİNİN İŞLENMESİ VE PAZARLANMASI Bütçe Kalemi – 2 (SÜT TOPLAYAN ÜRETİCİ ÖRGÜTLERİ)	<ul style="list-style-type: none"> Üretici örgütü, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu, 1581 Sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri Kanunu ya da 5200 Sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu'na göre kurulmuş ve en az bir yıldır faaliyette olmalıdır. Süt toplama merkezi günlük en fazla 70 ton süt toplama kapasitesine sahip olmalıdır.
103-2 ET VE ET ÜRÜNLERİNİN İŞLENMESİ VE PAZARLANMASI Bütçe Kalemi – 1 (KIRMIZI ET İŞLEME ve PAZARLAMA)	<ul style="list-style-type: none"> Kesimhane ise; günlük en az 30 sığır+50 koyun/keçi, en fazla 250 sığır+2000 koyun/keçi hayvan kesim kapasitesine sahip olmalıdır. Sadece sığır kesimi gerçekleştiriyorsa günlük en az 36, en fazla 500 hayvan kesim kapasitesine; sadece koyun ve keçi kesimi gerçekleştiriyorsa, günlük en az 290, en fazla 4000 hayvan kesim kapasitesine sahip olmalıdır. Et işleme ise; günlük en az 0,5 ton, en fazla 5 ton kurulu işleme kapasitesine sahip olmalıdır. Kombina ise; Kesimhane için başvurusu durumunda, kesimhane için yukarıda tüm kriterleri karşılamalıdır. Et işleme için başvurusu durumunda, et işleme için istenilen tüm kriterleri karşılamalıdır. Kesimhane ve et işleme aynı anda başvurulması durumunda, et işleme tesisleri ve kesimhaneler için yukarıda istenilen kriterleri aynı anda karşılamalıdır.
103-2 ET VE ET ÜRÜNLERİNİN İŞLENMESİ VE PAZARLANMASI Bütçe Kalemi – 2 (KANATLI ETİ İŞLEME ve PAZARLAMA)	<ul style="list-style-type: none"> Kesimhane ise; saatte en az 1.000 tavuk, en fazla 5.000 tavuk kesim kapasitesine ya da saatte en az 100, en fazla 1.000 hindi kesim kapasitesine sahip olmalıdır. Et işletmesi ise; günlük en az 0,5 ton, en fazla 5 ton kurulu et işleme kapasitesine sahip olmalıdır. Kombina ise; Kesimhane için başvurusu durumunda, kesimhane için yukarıda tüm kriterleri karşılamalıdır. Et işleme için başvurusu durumunda, et işleme için istenilen tüm kriterleri karşılamalıdır. Kesimhane ve et işleme aynı anda başvurusu durumunda, et işleme tesisleri ve kesimhaneler için yukarıda istenilen tüm kriterleri aynı anda karşılamalıdır. Yeni bir işletme olması durumunda, yeni işletme bu kapasite kriterlerini yatırım sonunda sağlamalıdır.
103 – 3 MEYVE VE SEBZELERİN İŞLENMESİ VE PAZARLANMASI	<ul style="list-style-type: none"> Başvuru sahibi üretici örgütü, gerçek ve tüzel kişiler olabilir. Meyve sebze üreticisi olan gerçek ve tüzel kişiler Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı olmalıdır. Mevcut tesis olması durumunda, soğuk hava deposu kapasitesi yatırım sonunda 10000 m³'den fazla olmamalıdır.
103 – 4 SU ÜRÜNLERİNİN İŞLENMESİ VE PAZARLANMASI	<ul style="list-style-type: none"> En az 100 ton/yıl, en fazla 800 ton/yıl yumuşakça, çift kabuklu ve kabuklu işleme için kurulu üretim kapasitesine veya en az 300 ton/yıl, en fazla 1000 ton/yıl su ürünleri ya da kültür balıkçılığı ürünleri (taze, taze dondurulmuş, işlenen tiplerden birinde ya da karışık tiplerde) üretim kapasitesine sahip olmalıdır. İnsan tüketimine yönelik olmayan su ürünleri ve kültür balıkçılığı ürünleri, bu ürünlerin atıklarının işleme ve pazarlamaları istisna olmak üzere, uygun değildir. Bu alt-tedbir yatırımları karada yapılacak faaliyetler üzerine olacaktır.
302 - 1 ÇİFTLİK FAALİYETLERİNİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ VE GELİŞTİRİLMESİ	<ul style="list-style-type: none"> Faydalanıcı, Ulusal Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı olmalıdır veya gerçek bir kişi olması durumunda TÜİK'in Nüfus ve Vatandaşlık Genel Kayıt Sistemi Genel Müdürlüğü'nde çiftçinin ailesinin bir üyesi olarak kayıtlı olması gerekmektedir, Arıcılıkta, faydalanıcı yalnızca arıcılık kayıt sistemine kayıtlı olmalıdır. Arıcılık ve diğer arıcılık ürünleri için faydalanıcı, en az 50, en fazla 500 kovana sahip olmalıdır. Bal ve diğer arıcılık ürünlerinin işlenmesi ve paketlenmesi ve kovan üretimi söz konusu olduğunda kovanların sayısı dikkate alınmayacaktır. Kraliçe arı üretimi söz konusu olduğunda, faydalanıcı, geçerli üretici lisansına sahip olmalıdır. Süs bitkileri yetiştiriciliği söz konusu olduğunda, proje kapsamındaki sera büyüklüğü en fazla 1 ha, açık alan üretiminin büyüklüğü ise en fazla 2 ha olmalıdır. Sulamayla ilgili yatırımlar için, mevcut yetersiz sulama sistemlerinin kuyu sulaması da dahil olmak üzere su tasarrufu sağlayan yeni sulama teknolojisi ile değiştirilmesi şartıyla ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nden onay belgesi temin edilmesi suretiyle destek verilir.
302 – 2 YEREL ÜRÜNLERİN VE MİKRO İŞLETMELERİN GELİŞTİRİLMESİ	<ul style="list-style-type: none"> Ankara için belirlenen uygun yerel gıda ürünleri: Ankara Armudu, Ankara Döneri, Simit, Domates, Dut, Kiraz, Pekmez, Beypazarı Kuruşu, Erişte, Tarhana, Baklava, Yaprak Sarması, Cevizli Sucuk, Havuç, Lokum, Cezerye, Maden Suyu, Turşu, Vişne, Et ve Tavuk Pastırması, Höşmerim, Üzüm, Kalecik Karası, Kalecik Şarabı, Kuru Üzüm, Kazan Kavurması, Balkabağı, Kavun, Kuşburnu Marmelatı, Sirke, Salça, Yöresel Ekmekler, Tuz, Kasnak Böreği, Yazma Çöreği, Haside, Ankara Tavası, Tahin. Uygun el sanatları listesine www.tkd.gov.tr adresinden ulaşılabilir. AB'ye ihracat numarasına sahip işletmeler destek kapsamı dışındadır. Perakende düzeyinde yapılan yatırımlar destek kapsamı dışındadır.
302 – 3 KIRSAL TURİZM	<ul style="list-style-type: none"> Konaklama tesisleri yatırım sonunda en fazla 25 yatak (çift/tek) kapasitesine sahip olmalıdır. Mevcut işletmelerin kırsal turizm hibe desteklerine başvurabilmesi için, 50 kişiden az çalışanı istihdam eden veya yıllık cirosu ve/veya bilançosu 8 milyon TL'yi aşmayan mikro ve küçük ölçekli işletmeler olması gereklidir.
302 – 4 KÜLTÜR BALIKÇILIĞININ GELİŞTİRİLMESİ	<ul style="list-style-type: none"> Faydalanıcı, Ulusal Çiftçi Kayıt Sisteminde çiftçi kayıtlı olmalıdır veya TÜİK'in Nüfus ve Vatandaşlık Genel Kayıt Sistemi Genel Müdürlüğü'nde çiftçinin ailesinin bir üyesi olarak kayıtlı olması gerekmektedir. İşletme yılda 10 tona kadar kurulu üretim kapasitesine sahip mikro ölçekli veya 10 ton/yıl üzerinde en fazla 200 ton/yıl

kurulu üretim kapasitesine sahip **küçük ölçekli** işletme olmalıdır. Yeni işletme kurulması durumunda yatırım sonunda bu şartlar sağlanmalıdır.

* Ayrıntılı bilgi için www.tkd.gov.tr adresinden faydalanabilirsiniz.